

Varianten binnen de wet Verantwoorde Groei Melkveehouderij

Carin Rougoor en Frits van der Schans
CLM Onderzoek en Advies

Achtergrond

Begin juli 2014 heeft staatssecretaris Dijkema het voorstel voor de Wet verantwoorde groei Melkveehouderij naar de Tweede Kamer gestuurd. Uitgangspunt van dit wetsvoorstel is dat melkveebedrijven niet meer fosfaat mogen produceren dan in 2013, tenzij ze over grond beschikken met plaatsingsruimte voor deze extra mest en/of als deze extra hoeveelheid fosfaat wordt verwerkt. Uit de ex-ante evaluatie van dit wetsvoorstel komt naar voren dat deze wet de verwachte groei van de melkveehouderij niet zal remmen (De Koeijer e.a., 2014). In feite maakt de wet onbegrensde groei van de melkveehouderij mogelijk.

Stichting Natuur en Milieu heeft CLM Onderzoek en Advies gevraagd enkele varianten, waarbij een maximum wordt gesteld aan de fosfaatexcretie per ha, door te rekenen. Wat betekenen deze varianten voor het maximaal aantal te houden melkkoeien in Nederland? De varianten die in deze notitie worden besproken, kunnen worden ingebracht in de discussie over het wetsvoorstel Verantwoorde Groei Melkveehouderij.

Door te rekenen varianten

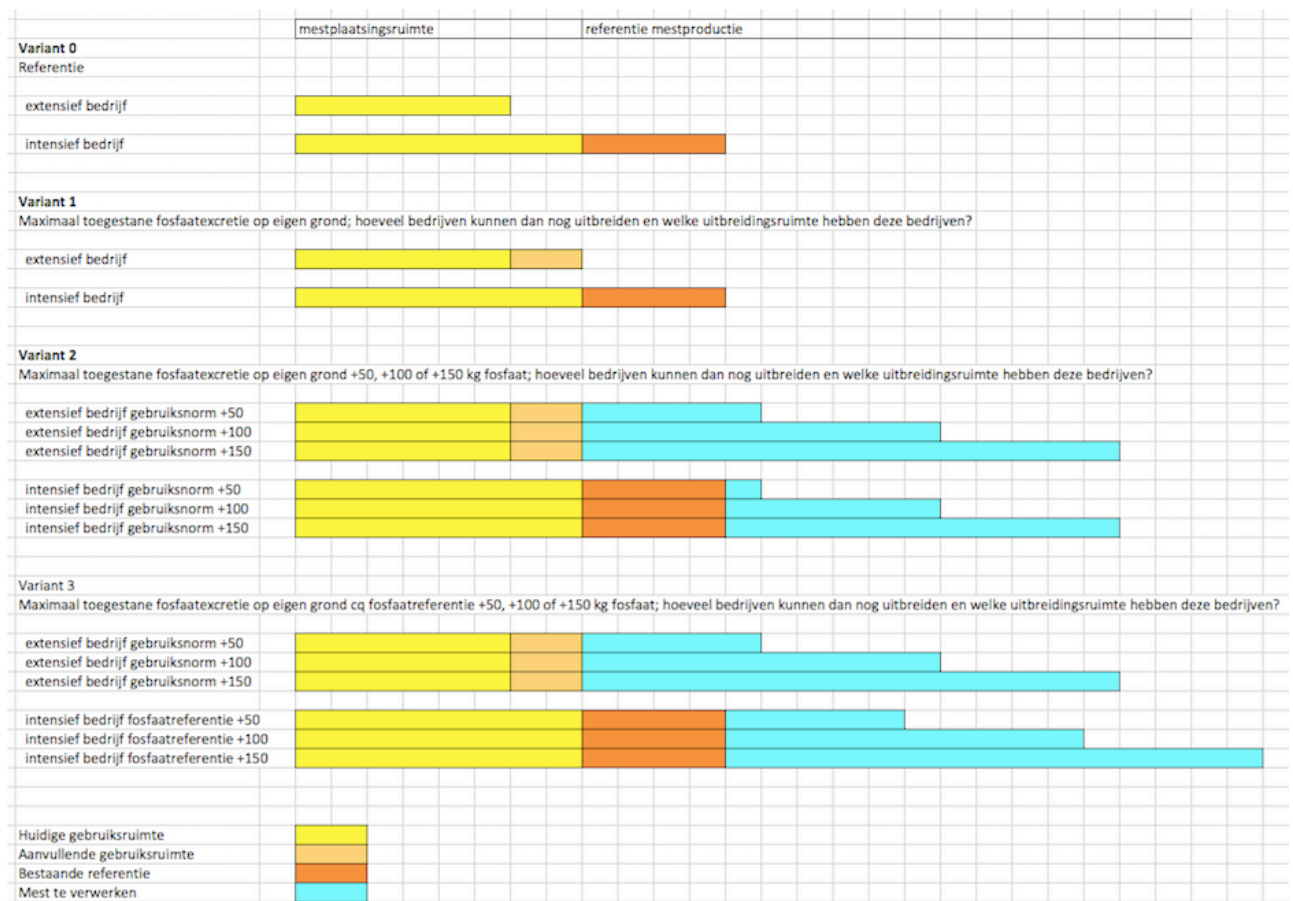
De door te rekenen varianten zijn:

Variante 1: Extensieve melkveebedrijven kunnen uitbreiden door hun nog niet benutte grondgebonden plaatsingsruimte op te vullen. Deze optie geeft melkveebedrijven alleen uitbreidingsruimte als er grond onder ligt.

Variante 2: Extensieve melkveebedrijven kunnen uitbreiden door hun nog niet benutte grondgebonden plaatsingsruimte op te vullen. Alle bedrijven kunnen boven de grondgebonden plaatsingsruimte maximaal 40, 50, 80, 100 of 150 kg fosfaat per ha per jaar produceren.

Variante 3: Extensieve melkveebedrijven kunnen uitbreiden door hun nog niet benutte grondgebonden plaatsingsruimte op te vullen en daarboven maximaal 50, 100 of 150 kg fosfaat per ha per jaar te produceren. Intensieve bedrijven kunnen uitbreiden boven hun fosfaatproductiereferentie (situatie 2013) door maximaal 40, 50, 80, 100 of 150 kg fosfaat per ha per jaar te produceren.

Onderstaand overzicht geeft als voorbeeld een deel van bovenstaande varianten schematisch weer.

Gegevens en aannames voor de berekeningen

Om voor iedere variant de toegestane uitbreidingsmogelijkheden (in kg fosfaat voor de gehele Nederlandse melkveehouderij) te berekenen zijn gegevens uit CBS Statline (oktober 2014) gebruikt. Per provincie is het aantal melkveebedrijven weergegeven en die bedrijven worden in Statline in twee groepen gesplitst:

- het percentage bedrijven met een mineralenoverproductie en de totale omvang van deze overproductie (uitgedrukt als fosfaatoverschot);
- het percentage bedrijven met een mineralenonderproductie en de totale omvang van deze onderproductie (uitgedrukt als resterend fosfaatplaatsingsruimte).

Het bleek noodzakelijk enkele aannames te doen, want de verdeling van de overproductie van fosfaat (de fosfaatreferentie) over de bedrijven via CBS Statline is niet beschikbaar. Voor de berekeningen binnen variant 2 nemen we aan dat er geen bedrijven zijn waar de fosfaatreferentie groter is dan 50 kg fosfaat per ha. Dit lijkt een redelijke aanname; 50 kg fosfaatexcretie boven de aanwendingsnorm komt (forfaitair) overeen met een productie van ruim 20.000 kg melk per ha. Volgens Rougoor en Van der Schans (2013) is het aandeel bedrijven dat > 18.000 kg melk per ha produceert kleiner dan 10%. Mochten er toch bedrijven zijn met een hogere fosfaatreferentie per ha, dan neemt de totale fosfaatruimte iets toe (omdat het op deze bedrijven dan is toegestaan boven die grens van +50, +100 en +150 te produceren).

Daarnaast is een inschatting gemaakt van wat de toegestane uitbreiding in fosfaatexcretie voor mogelijke gevolgen heeft voor de omvang van de totale Nederlandse melkproductie. Daarbij is aangenomen dat:

- forfaitaire fosfaatexcretienormen gelden;
- uitbreiding plaatsvindt met melkkoeien die 8.500 kg melk per koe per jaar produceren;
- er voldoende jongvee aanwezig is voor een jaarlijkse vervanging van 35% van de veestapel.

NB. Als de forfaitaire uitbreiding zoals berekend in deze varianten door melkveehouders bedrijfsspecifiek mogen worden ingevuld, zal aanzienlijk meer melk worden geproduceerd omdat (voor een deel van de bedrijven) de bedrijfsspecifiek berekende fosfaatexcretie per kg melk lager zal zijn.

Tabel 1 geeft de fosfaatgebruiksnormen weer voor 2013, 2014 en vanaf 2015. De CBS-statistieken t.a.v. overproductie van fosfaat zijn gebaseerd op fosfaatgebruiksnormen van 2013. Om de gevolgen van de scenario's voor 2015 en verder in beeld te brengen, hebben we ons gebaseerd op de fosfaatgebruiksnormen vanaf 2015. Dit houdt in dat rekening is gehouden met een aanscherping van (gemiddeld) 5 kg fosfaat per ha.

Tabel 1. Fosfaatgebruiksnormen (in kg fosfaat/ha).

Fosfaattoestand bodem	2013	2014	vanaf 2015
Grasland			
Laag	100	100	100
Neutraal	95	95	90
Hoog	85	85	80
Bouwland			
Laag	85	80	75
Neutraal	65	65	60
Hoog	55	55	50

Tabel 2 geeft de uitgangssituatie in 2013 per provincie: het aantal melkveebedrijven per provincie, de totale oppervlakte door deze bedrijven in gebruik, totale fosfaatexcretie van deze bedrijven en gemiddeld fosfaatoverschot per ha.

Tabel 2. Situatie 2013 (bron: CBS Statline)

Provincie	aantal bedrijven	totaal opp.(ha)	fosfaatexcretie			totaal melkvee (in 1000 kg)
			totaal bedrijven (in 1000 kg)	bedrijven met overschot (%)	overschot/ha (in kg/ha)	
Groningen	977	59.231	5.340	75%	13	5.510
Friesland	2.862	156.364	15.110	75%	11	15.500
Drenthe	1.120	56.667	4.800	44%	-3	5.090
Overijssel	3.281	124.444	11.270	64%	9	12.220
Flevoland	270	12.581	1.310	88%	31	1.560
Gelderland	3.175	125.000	10.300	58%	4	11.620
Utrecht	1.209	44.737	4.410	82%	19	4.600
Noord-Holland	1.055	48.571	4.350	66%	7	4.490
Zuid-Holland	1.361	53.750	5.210	80%	16	5.330
Zeeland	242	10.000	870	70%	17	1.010
Noord-Brabant	2.542	87.381	10.050	87%	42	11.150
Limburg	571	23.200	2.220	78%	25	2.530
NEDERLAND	18.665	830.769	75.200	71%	13	80.600

Op ruim 18.000 melkveebedrijven in Nederland, die over een totale oppervlakte van ruim 830.000 hectare beschikken, is de totale fosfaatexcretie ruim 75 mln kg fosfaat. Gemiddeld over alle bedrijven is dit een fosfaatoverschot van 13 kg per ha. Melkveebedrijven in Drenthe hebben gemiddeld nog enige plaatsingsruimte (3 kg fosfaat/ha, 44% van de bedrijven heeft een overschot, 56% heeft dus nog plaatsingsruimte), terwijl de provincies Noord-Brabant, Flevoland en Limburg gemiddeld de meest intensieve melkveehouderij hebben met de hoogste fosfaatoverschotten per ha.

NB. 'Melkveebedrijven' zijn alle bedrijven die op basis van de SO-typing op basis van hun activiteiten en de hierbij horende standaard opbrengsten (SO) zijn ingedeeld. De totale fosfaatexcretie komt uit op 75

mln en dat is iets lager uit dan de 81 mln kg fosfaat die landelijk wordt genoemd als ‘de excretie vanuit de melkveehouderij’. Dit wordt veroorzaakt doordat niet alle bedrijven met melkvee worden meegeteld. Er zijn 37 verschillende bedrijfstypen en acht hoofdtypen en het melkvee op een deel van deze bedrijven wordt niet meegenomen en dus ook niet de fosfaatproductie van deze dieren. Op toch compleet te zijn in het overzicht zijn in tabel 1 daarom twee waarden opgenomen; fosfaatexcretie op melkveebedrijven en ‘fosfaatexcretie totaal rundvee melkveehouderij’.

Resultaten van de berekeningen

Het is moeilijk in te schatten in hoeverre de ruimte die melkveehouders wordt geboden, daadwerkelijk zal worden gebruikt voor bedrijfsuitbreiding. In de berekeningen gaan we daarom uit van de situatie dat alle melkveebedrijven de geboden ruimte volledig zullen benutten. De uitkomsten zijn dus een ‘worst case scenario’, omdat in praktijk niet elke melkveehouder streeft naar maximalisatie van de productie. Met dien verstande dat een bedrijfsspecifieke benadering van de fosfaatexcretie een nog hogere melkproductie mogelijk maakt.

Resultaten variant 1

De uitkomsten van variant 1 staan in tabel 3. In deze variant kunnen extensieve melkveebedrijven uitbreiden door hun nog niet benutte grondgebonden plaatsingsruimte op te vullen.

De ‘open’ plaatsingsruimte op de grond die door de melkveehouderij in gebruik is¹, is in 2013 4,1 mln kg fosfaat. In 2015 worden de bemestingsnormen iets aangescherpt. De gebruiksnormen voor fosfaat bedroegen in 2013 respectievelijk 95 kg fosfaat op grasland en 65 kg op bouwland (met fosfaattoestand neutraal, zie tabel 1). In 2015 zal dit iets worden aangescherpt: resp. 90 en 60 kg fosfaat. Hierdoor wordt de plaatsingsruimte voor fosfaat op de meeste gronden dus 5 kg per ha lager. Hiermee rekening houdend biedt dit in 2015 groeiruumte voor 2,9 mln kg fosfaat.

Tabel 3. Maximale groeimogelijkheden binnen variant 1.

Provincie	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	aantal bedrijven dat kan groeien	toename fosfaat- excretie	schatting toename melkproductie (in mln kg melk)	toename melkkoaien (excl jongvee)
Groningen	166	244	3%	25	2.964
Friesland	455	716	3%	69	8.117
Drenthe	451	627	9%	69	8.060
Overijssel	486	1.181	4%	74	8.679
Flevoland	32	32	2%	5	579
Gelderland	688	1.334	7%	104	12.277
Utrecht	110	218	2%	17	1.960
Noord-Holland	227	359	5%	35	4.061
Zuid-Holland	106	272	2%	16	1.897
Zeeland	35	73	4%	5	625
Noord-Brabant	113	330	1%	17	2.021
Limburg	74	126	3%	11	1.330
NEDERLAND	2.895	5.413	4%	439	51.703

De totale excretie vanuit de melkveehouderij komt hiermee dus op 84 mln kg fosfaat (uitgaande van een huidige excretie van 81 mln, zie tabel 1). De totale melkaanvoer aan zuivelbedrijven in Nederland was in 2013 12,2 mld kg melk. In deze variant zou dit stijgen met circa 0,4 mld kg melk tot 12,6 mld kg melk. In Overijssel en Gelderland kan de melkveehouderij in absolute zin het sterkst uitbreiden. Relatief gezien kan de melkveehouderij in Drenthe het sterkst uitbreiden, omdat de bedrijven in 2013 daar het minst intensief zijn (zie tabel 1).

¹ Dit is gebaseerd op plaatsingsruimte en zijn dus gronden die door melkveehouders als plaatsingsruimte worden gebruikt. Dit zijn gronden die volgens de gecombineerde opgave in beheer zijn door de melkveehouderij.

Resultaten variant 2

De resultaten voor variant 2 staan in tabel 4a. t/m e. In deze variant kunnen extensieve melkveebedrijven uitbreiden door hun nog niet benutte grondgebonden plaatsingsruimte op te vullen, en zowel de intensieve als de extensieve bedrijven kunnen boven de grondgebonden plaatsingsruimte maximaal 40, 50, 80, 100 of 150 kg fosfaat per ha per jaar produceren.

Voor de sector als geheel schept dit respectievelijk 28%, 39%, 72%, 91% en 144% potentiële groei­ruimte. In de variant +150 kg fosfaat kan de melkveehouderij dus bijna 2,5 maal zo groot worden. Deze variant geeft weinig tot geen beperking aan de groei­mogelijkheden van de melkveehouderij. De Nederlandse melkproductie kan toenemen met respectievelijk 3.2, 4.5, 8.3, 10.4 en 16.4 mld kg melk.

Tabel 4a. Maximale groei­mogelijkheden binnen variant 2, +40 kg.

Provincie	+ 40 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	1.525	29%	232	27.236
Friesland	4.339	29%	659	77.484
Drenthe	2.278	47%	346	40.679
Overijssel	3.644	32%	553	65.067
Flevoland	116	9%	18	2.066
Gelderland	4.248	41%	645	75.848
Utrecht	889	20%	135	15.879
Noord-Holland	1.520	35%	231	27.148
Zuid-Holland	1.236	24%	188	22.076
Zeeland	205	24%	31	3.661
Noord-Brabant	568	6%	86	10.135
Limburg	332	15%	50	5.937
NEDERLAND	21.226	28%	3.222	379.038

Tabel 4b. Maximale groei­mogelijkheden binnen variant 2, +50 kg.

Provincie	+ 50 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	2.118	40%	321	37.813
Friesland	5.903	39%	896	105.406
Drenthe	2.845	59%	432	50.798
Overijssel	4.888	43%	742	87.290
Flevoland	241	18%	37	4.312
Gelderland	5.498	53%	834	98.170
Utrecht	1.337	30%	203	23.867
Noord-Holland	2.006	46%	304	35.821
Zuid-Holland	1.774	34%	269	31.674
Zeeland	305	35%	46	5.446
Noord-Brabant	642	6%	97	11.469
Limburg	564	25%	86	10.080
NEDERLAND	29.534	39%	4.483	527.390

Tabel 4c. Maximale groeiomogelijkheden binnen variant 2, +80 kg.

Provincie	+ 80 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	3.894	73%	591	69.543
Friesland	10.594	70%	1.608	189.172
Drenthe	4.545	95%	690	81.155
Overijssel	8.622	77%	1.309	153.956
Flevoland	619	47%	94	11.052
Gelderland	9.248	90%	1.404	165.134
Utrecht	2.679	61%	407	47.834
Noord-Holland	3.463	80%	526	61.842
Zuid-Holland	3.386	65%	514	60.469
Zeeland	605	70%	92	10.804
Noord-Brabant	3.264	32%	495	58.280
Limburg	1.260	57%	191	22.509
NEDERLAND	54.457	72%	8.266	972.445

Tabel 4d. Maximale groeiomogelijkheden binnen variant 2, +100 kg.

Provincie	+ 100 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	5.079	95%	771	90.697
Friesland	13.721	91%	2.083	245.016
Drenthe	5.678	118%	862	101.393
Overijssel	11.110	99%	1.686	198.401
Flevoland	871	66%	132	15.545
Gelderland	11.748	114%	1.783	209.777
Utrecht	3.573	81%	542	63.811
Noord-Holland	4.435	102%	673	79.189
Zuid-Holland	4.461	86%	677	79.665
Zeeland	805	93%	122	14.375
Noord-Brabant	5.011	50%	761	89.487
Limburg	1.724	78%	262	30.794
NEDERLAND	68.216	91%	10.354	1.218.151

Tabel 4e. Maximale groeiomogelijkheden binnen variant 2, +150 kg.

Provincie	+150 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	8.041	151%	1.220	143.582
Friesland	21.539	143%	3.269	384.627
Drenthe	8.511	177%	1.292	151.988
Overijssel	17.333	154%	2.631	309.512
Flevoland	1.500	114%	228	26.778
Gelderland	17.998	175%	2.732	321.384
Utrecht	5.810	132%	882	103.755
Noord-Holland	6.863	158%	1.042	122.556
Zuid-Holland	7.149	137%	1.085	127.656
Zeeland	1.305	150%	198	23.304
Noord-Brabant	9.380	93%	1.424	167.506
Limburg	2.884	130%	438	51.509
NEDERLAND	108.313	144%	16.440	1.934.155

NB. Binnen deze variant hebben we aangenomen dat alle bedrijven uitbreidingsmogelijkheden krijgen, c.q. dat alle bedrijven minder dan 40 (variant 2a), minder dan 50 (in variant 2b), 80 (variant 2c), 100 (variant 2d) of 150 (variant 2e) kg fosfaatoverschot boven de aanwendingsnorm per ha realiseren op dit moment.

Resultaten variant 3

In tabel 5a. t/m e. staan de resultaten voor variant 3. In deze variant kunnen extensieve melkveebedrijven uitbreiden door hun nog niet benutte grondgebonden plaatsingsruimte op te vullen en daarboven

maximaal 40, 50, 80, 100 of 150 kg fosfaat per ha per jaar te produceren, en intensieve bedrijven kunnen uitbreiden boven hun fosfaatproductiereferentie (situatie 2013) door maximaal 40, 50, 80, 100 of 150 kg fosfaat per ha per jaar te produceren.

Het mag duidelijk zijn dat de mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling ruimer zijn dan in variant 2. De bedrijven kunnen uitbreiden met respectievelijk 48%, 59%, 92%, 111% en 164%. Deze laatste optie maakt een totale melkproductie in Nederland mogelijk van ruim 30 mld kg melk.

Tabel 5a. Maximale groeimogelijkheden binnen variant 3, +40 kg.

Provincie	+ 40 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	2.535	47%	385	45.271
Friesland	6.709	44%	1.018	119.805
Drenthe	2.718	57%	413	48.536
Overijssel	5.464	48%	829	97.567
Flevoland	536	41%	81	9.566
Gelderland	5.688	55%	863	101.563
Utrecht	1.899	43%	288	33.914
Noord-Holland	2.170	50%	329	38.755
Zuid-Holland	2.256	43%	342	40.290
Zeeland	435	50%	66	7.768
Noord-Brabant	3.608	36%	548	64.436
Limburg	1.002	45%	152	17.901
NEDERLAND	36.126	48%	5.483	645.110

Tabel 5b. Maximale uitbreidingsmogelijkheden binnen variant 3, +50 kg.

Provincie	+ 50 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	3.128	59%	475	55.848
Friesland	8.273	55%	1.256	147.727
Drenthe	3.285	68%	499	58.655
Overijssel	6.708	60%	1.018	119.790
Flevoland	661	50%	100	11.812
Gelderland	6.938	67%	1.053	123.884
Utrecht	2.347	53%	356	41.903
Noord-Holland	2.656	61%	403	47.429
Zuid-Holland	2.794	54%	424	49.888
Zeeland	535	61%	81	9.554
Noord-Brabant	4.482	45%	680	80.040
Limburg	1.234	56%	187	22.044
NEDERLAND	44.434	59%	6.744	793.462

Tabel 5c. Maximale uitbreidingsmogelijkheden binnen variant 3, +80 kg.

Provincie	+ 80 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	4.904	92%	744	87.579
Friesland	12.964	86%	1.968	231.494
Drenthe	4.985	104%	757	89.012
Overijssel	10.442	93%	1.585	186.456
Flevoland	1.039	79%	158	18.552
Gelderland	10.688	104%	1.622	190.848
Utrecht	3.689	84%	560	65.869
Noord-Holland	4.113	95%	624	73.449
Zuid-Holland	4.406	85%	669	78.683
Zeeland	835	96%	127	14.911
Noord-Brabant	7.104	71%	1.078	126.851
Limburg	1.930	87%	293	34.473
NEDERLAND	69.357	92%	10.527	1.238.516

Tabel 5d. Maximale uitbreidingsmogelijkheden binnen variant 3, +100 kg.

Provincie	+ 100 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	6.089	114%	924	108.733
Friesland	16.091	106%	2.442	287.338
Drenthe	6.118	127%	929	109.250
Overijssel	12.930	115%	1.963	230.901
Flevoland	1.291	99%	196	23.045
Gelderland	13.188	128%	2.002	235.491
Utrecht	4.583	104%	696	81.847
Noord-Holland	5.085	117%	772	90.796
Zuid-Holland	5.481	105%	832	97.879
Zeeland	1.035	119%	157	18.482
Noord-Brabant	8.851	88%	1.344	158.059
Limburg	2.394	108%	363	42.759
NEDERLAND	83.136	111%	12.619	1.484.579

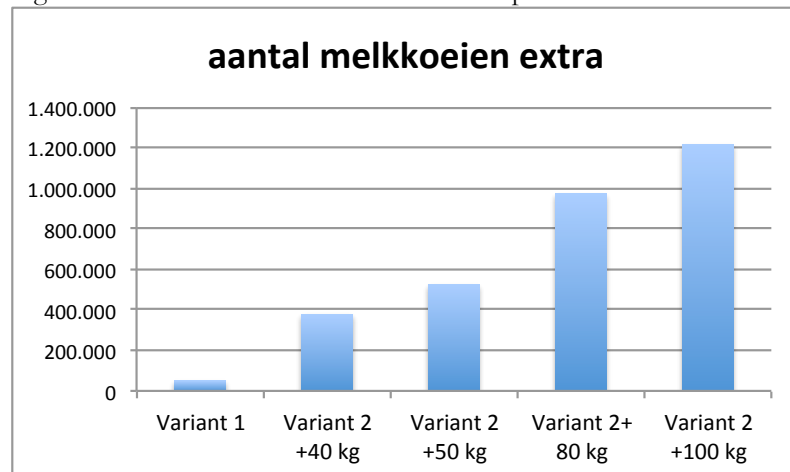
Tabel 5e. Maximale uitbreidingsmogelijkheden binnen variant 3, +150 kg.

Provincie	+150 kg fosfaat/ha			
	uitbreidings- mogelijkheid (in 1000 kg fosfaat)	toename fosfaat- excretie	toename melkproductie (mln kg melk)	toename melkkoeien (excl jongvee)
Groningen	9.051	169%	1.374	161.617
Friesland	23.909	158%	3.629	426.948
Drenthe	8.951	186%	1.359	159.845
Overijssel	19.153	170%	2.907	342.012
Flevoland	1.920	147%	291	34.278
Gelderland	19.438	189%	2.950	347.098
Utrecht	6.820	155%	1.035	121.790
Noord-Holland	7.513	173%	1.140	134.163
Zuid-Holland	8.169	157%	1.240	145.871
Zeeland	1.535	176%	233	27.411
Noord-Brabant	13.220	132%	2.007	236.078
Limburg	3.554	160%	540	63.473
NEDERLAND	123.233	164%	18.705	2.200.584

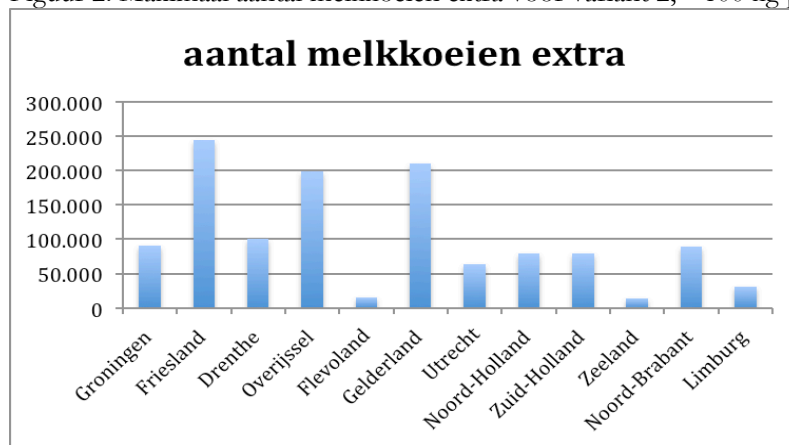
Samenvattende figuren

Figuren 1 en 2 geven weer hoeveel melkkoeien extra de verschillende varianten betekenen (figuur 1) en hoe dit verdeeld is over de provincies.

Figuur 1. Maximaal aantal melkkoeien extra per variant voor Nederland als geheel.

Figuur 2. Maximaal aantal melkkoeien extra voor variant 2, +100 kg per provincie.

Milieueffecten

Elke uitbreiding door de melkveehouderij zal milieugevolgen hebben. Belangrijk zijn hierbij:

- Toename van de fosfaat- en stikstofexcretie via de mest. Deze extra mest kan deels worden aangewend op de nog resterende plaatsingsruimte in Nederland. Hierdoor stijgt het risico op nitraatuitspoeling. Deze resterende plaatsingsruimte is onvoldoende om alle extra mest te plaatsen. De overige mest zal moeten worden verwerkt en/of geëxporteerd. Ook dit brengt emissies van o.a. ammoniak en broeikasgassen met zich mee (zie ook De Buissonjé, 2013).
- Toename van de ammoniakemissie vanuit de melkveehouderij. Om de EU-doelstelling voor het ammoniakplafond te kunnen realiseren, is een afname van de ammoniakemissie vereist. Een sterke groei / intensivering van de sector zal waarschijnlijk de trend naar permanent opstellen versterken, waardoor de ammoniakemissie verder toeneemt. Daarnaast brengt permanent opstellen het risico met zich mee dat het dierwelzijn minder wordt.

Discussie

Algemeen

- De forfaitaire excretienormen worden vanaf 2015 iets bijgesteld. De fosfaatexcretie per koe en per kalf wordt ruim 1% lager (bij gelijkblijvend ureumgehalte in de melk en melkproductie per koe per jaar). Deze iets lagere forfaits geven een heel beperkte ruimte voor meer dieren.
- Als bedrijven de excretie bedrijfsspecifiek mogen invullen, zal de ontwikkelingsruimte aanzienlijk toenemen; inschatting is 10% tot 20%.

Variante 1 geeft alleen bedrijven met grond de mogelijkheid tot uitbreiding. Daardoor is de groei landelijk beperkt tot maximaal 4% bij de huidige oppervlakte grond die de melkveehouderij gebruikt. Door verwerving van gronden (koop, pacht, gebruikersverklaring, etc) kan de melkveehouderij verder uitbreiden.

Variante 2 geeft een vaste uitbreidingsmogelijkheid boven de gebruiksnorm. Intensieve bedrijven kunnen hierdoor minder uitbreiden dan extensieve bedrijven. Globaal zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor de verschillende subvarianten:

- +50 kg, bedrijven kunnen (volgens forfaitaire normen) uitbreiden tot ruim 20.000 kg melk per ha;
- +80 kg, bedrijven kunnen (volgens forfaitaire normen) uitbreiden tot 25.000 kg melk per ha;
- +100 kg, bedrijven kunnen aanvullend circa 8.000 kg melk per ha verder uitbreiden (dus een intensiteit van 28.000 kg melk per ha);

- +150 kg, bedrijven hebben een gemiddeld een totale toegestane fosfaatexcretie van ca. 235 kg per ha en daarmee is een melkproductie van ca. 36.000 kg per ha mogelijk.
- Als bedrijven de excretie bedrijfsspecifiek mogen invullen, zal de ontwikkelingsruimte aanzienlijk toenemen; inschatting is 10% tot 20%.

Variante 3 biedt zowel intensieve als extensieve bedrijven een aanzienlijke uitbreidingsmogelijkheden. Deze variant heeft daarmee het risico in zich dat de melkveehouderij sterk intensificeert en dat intensieve, grote bedrijven flink kunnen groeien. Zo kan een bedrijf met 40.000 kg melk per ha in subvariant 3 (+150 kg) nog 150 kg fosfaat per ha extra produceren. Dit komt neer op ongeveer 25.000 kg melk per ha waardoor het bedrijf in totaliteit 65.000 kg melk per ha produceert; bijvoorbeeld ruim 160 koeien met gemiddeld 10.000 kg melk op 25 ha.

Referenties

Buissonjé, Fridtjof de, Roland Melse, Julio Mosquera, Nico Verdoes (2013) Inventarisatie emissies en geluidsoverlast mestbewerkingsinstallaties en eventuele maatregelen. Rapport 703, Wageningen UR Livestock Research.

Koeijer, Tanja de, Pieter Willem Blokland, John Helming en Harry Leusink (2014) Ex-ante evaluatie Westvoorstel verantwoorde groei melkveehouderij. LEI Wageningen UR.

Rougoor, Carin en Frits van der Schans (2013) Grondgebonden melkveehouderij: beleidsopties en hun gevolgen. CLM-rapport 835.

CBS Statline, oktober 2014